

Бессараб Олексій*аспірант**Київський національний університет імені Тараса Шевченка*<https://orcid.org/>

Взаємозв'язок стратегічних комунікацій з процесами внутрішньої та зовнішньої політики у контексті прагнення до інтеграції

Анотація. Процеси внутрішньої та зовнішньої політики нерозривно пов'язані з прагненням до інтеграції країни у міжнародне співтовариство. Вони взаємодіють та впливають один на одного, створюючи сприятливі умови для ефективної інтеграції. Реформи та зміни внутрішньої політики, спрямовані на підвищення стабільності, розвиток демократії, правової державності та ефективного управління, створюють позитивне середовище для інтеграції, а стабільність та розвинена демократія є важливими факторами для залучення іноземних інвестицій та встановлення партнерських відносин з іншими країнами. Зовнішньополітичні стратегії, спрямовані на розвиток міжнародних відносин, співпрацю та дипломатію, забезпечують активну участь країни в міжнародних організаціях, підписанні міжнародних договорів та угод, а також формуванні спільних стратегій з іншими країнами.

Важливою складовою процесу інтеграції є розвинена комунікаційна стратегія, спрямована на взаємодію з міжнародним співтовариством та залучення підтримки для інтеграційних ініціатив. Вона передбачає просування власних ідей та інтересів держави, а також взаємодію з іншими країнами та міжнародними організаціями. Взаємозв'язок стратегічних комунікацій з процесами внутрішньої та зовнішньої політики в контексті прагнення до інтеграції є ключовим для успішного впровадження та досягнення зовнішньополітичних стратегій і цілей держави. Шляхом ефективної комунікації держава має змогу ефективно представляти себе на міжнародній арені, залучати інвестиції, збільшувати експорт і поліпшувати свій міжнародний статус. Комунікаційні стратегії впливають на сприйняття державних позицій та пропозицій під час міжнародних переговорів і укладення договорів. Якісна комунікація покликана забезпечити розуміння і підтримку інтересів країни в міжнародному співтоваристві. Отже, взаємозв'язок між стратегічними комунікаціями та внутрішньою й зовнішньою політикою є важливим фактором для досягнення успішної інтеграції країни в міжнародне співтовариство та забезпечення внутрішньої стабільності та процвітання.

Ключові слова: комунікація; стратегічні комунікації; інтеграція; внутрішня політика; зовнішня політика.

Актуальність проблеми. У сучасних умовах глобалізації та технологічних змін взаємозв'язок між внутрішньою та зовнішньою політикою стає все більш очевидним. Спілкування з міжнародним співтовариством впливає на внутрішні процеси країни, а внутрішній політичний ландшафт – на її зовнішні відносини. Дослідження цього взаємозв'язку допомагає краще розуміти складні динаміки міжнародних відносин та внутрішньої політики. Розуміння впливу стратегічних комунікацій на процеси внутрішньої та зовнішньої політики допомагає розробляти більш ефективні стратегії управління як в масштабі країни, так і на міжнародному рівні. Це особливо важливо в умовах зростаючої складності та невизначеності у світовій політиці.

Умови глобального світу вимагають активної участі країн у міжнародних обговореннях та співпраці для вирішення спільних викликів, таких як кліматичні зміни, міжнародний тероризм, економічні кризи тощо. Дослідження взаємодії між стратегічними комунікаціями та політичними процесами допомагає забезпечити більш ефективну співпрацю та досягнення спільних цілей. Для країн, які прагнуть до інтеграції у міжнародне співтовариство через участь у міжнародних організаціях, торговельних блоках тощо, розуміння впливу комунікаційних стратегій на цей процес є дуже важливим. Ефективна комунікація дає змогу підтримувати процеси інтеграції та сприяти взаєморозумінню між партнерами. Отже, дослідження взаємозв'язку стратегічних комунікацій з процесами внутрішньої та зовнішньої політики у контексті прагнення до інтеграції є важливим для розуміння сучасних викликів та можливостей для країн у міжнародному співтоваристві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання та проблеми взаємозв'язку комунікаційних стратегій внутрішньої та зовнішньої політики держави в умовах інтеграційних процесів стали предметом

дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, а в умовах військової агресії РФ проти України проблема набула ще більшої актуальності. Окремі аспекти досліджували такі науковці, як М.Гора [1], Є.Ерфан [2], І.Жутова [4], Є.Тихомирова [5] та інші, проте в складних сучасних умовах і Україна, й інші країни світу потребують удосконалення комунікаційних стратегій як всередині суспільства, так і на світовому рівні, що обумовлено наявністю багатьох складнощів політичного, економічного, військового характеру.

Метою статті є дослідження взаємозв'язків стратегічних комунікацій, які використовуються Україною, з процесами її внутрішньої та зовнішньої політики в контексті євроінтеграційних процесів.

Викладення основного матеріалу. Глобальні інтеграційні процеси сучасного світу є не лише необхідною, але й обов'язковою складовою розвитку всіх сфер суспільного життя. Україна своєю чергою як одна з найбільших країн Європи стратегічно визнає, що не може залишатися осторонь цих процесів сучасної цивілізації. Саме зараз триває період, коли такі поняття, як багатополарність, глобалізація та взаємозалежність, визначають порядок денний міжнародних відносин. Держави світу усвідомлюють важливість активної участі в цих процесах і розуміють, що відповідні дії та рішення матимуть значний вплив на глобальну динаміку. Саме тому країни прагнуть до розширення міжнародних партнерств, активно співпрацюють з іншими країнами та міжнародними організаціями, розробляють та впроваджують стратегії, спрямовані на гармонізацію своїх стандартів із світовими нормами та цінностями. У відкритому світі, де інформація та вплив перетинають межі, активна участь країни у глобальних інтеграційних процесах стає необхідною для забезпечення стабільності, розвитку та процвітання не лише країни, але й всього світу в цілому [1, с. 296].

Внутрішня політика держави визначається комплексом законодавчих, економічних, соціальних та культурних заходів, спрямованих на забезпечення стабільності, процвітання та розвитку внутрішніх справ країни. Її сутність полягає в управлінні внутрішніми справами, забезпеченні прав та свобод громадян, розвитку інфраструктури, соціальної справедливості та забезпеченні суспільного добробуту. Метою внутрішньої політики є забезпечення стабільності, внутрішнього порядку, економічного зростання, соціальної справедливості та задоволення потреб громадян.

Зовнішня політика держави орієнтується на встановлення та регулювання відносин з іншими країнами та міжнародними організаціями. Вона визначається стратегічними цілями, інтересами та цінностями держави на міжнародній арені. Сутність зовнішньої політики містить у собі дипломатичну діяльність, зовнішньоекономічні відносини, участь у міжнародних організаціях та інші засоби взаємодії з міжнародним співтовариством. Метою зовнішньої політики є забезпечення національних інтересів, захист територіальної цілісності, зміцнення міжнародного впливу та просування державних ідей та цінностей. Обидва напрями політики є важливими компонентами функціонування кожної держави, які взаємодіють і впливають на загальну долю та розвиток країни в цілому.

Отже, стратегічні комунікації є дієвим інструментом у формуванні та управлінні внутрішніми та зовнішніми відносинами держави. Ця стратегія передбачає ретельно сплановану і систематичну передачу інформації, орієнтовану на досягнення конкретних цілей та сприяння взаєморозумінню між різними соціальними та політичними групами. Внутрішня політика заснована на спільному бажанні забезпечити стабільність, прогрес та розвиток усіх сфер життя громадян країни. Зовнішня політика, зі свого боку, спрямована на підтримку та розвиток взаємовідносин з іншими державами, зокрема, на формування міжнародних альянсів, торговельних угод та співпрацю у різних сферах. За допомогою стратегічних комунікацій держава забезпечує згуртованість та ефективність внутрішніх і зовнішніх процесів, сприяючи своєму прогресивному розвитку та позиціонуванню на міжнародній арені.

Швидке економічне зростання та прогрес у науково-технічній сфері викликали інтенсифікацію міжнародних інтеграційних процесів. Розвиток транспортних, комунікаційних і ІТ-технологій, міжнародний поділ праці та вдосконалення продуктивних сил ускладнили та прискорили цей процес. Зростання міжнародної інтеграції викликало виникнення нових міждержавних угруповань та створення регіональних торговельних блоків, що змінюють картину світової економіки. Відкритість та взаємозалежність господарського життя призвели до виникнення нових можливостей для співпраці та розвитку, що неминуче відображається на динаміці світових відносин і формуванні міжнародних стратегій [2].

Сутність стратегічних комунікацій зовнішньої та внутрішньої політики держави в умовах інтеграційних процесів полягає в управлінні та спрямуванні комунікаційних зусиль задля досягнення конкретних цілей та збереження позитивного іміджу країни, залучення міжнародної уваги та підтримки, а також впливу на зовнішню та внутрішню політику. Стратегічні комунікації визначаються як інвестиції в громадську дипломатію у різних сферах з метою поліпшення контактів між зовнішньою політикою держави та громадянами, а також кращого інформування міжнародних партнерів про проведену політику, збільшення узгодженості та швидкості обміну інформацією про принципи та дії, забезпечення відкритості

та вимогливості медіасередовища як в межах, так і поза країною шляхом співпраці з місцевими гравцями та активним використанням соціальних медіа [5].

Характеристика стратегічних комунікацій держави в умовах інтеграційних процесів охоплює такі ключові аспекти:

- цільове спрямування, адже стратегічні комунікації визначають чіткі цілі та завдання, які має досягти держава в контексті інтеграції, враховуючи розвиток нових міжнародних партнерств, залучення інвестицій, підвищення міжнародної привабливості тощо;
- координація, оскільки ефективні стратегічні комунікації передбачають співпрацю та координацію між різними державними органами, агентствами та іншими зацікавленими сторонами для забезпечення єдиної стратегії дій;
- таргетинг, тобто комунікаційні зусилля спрямовуються на конкретні аудиторії та зацікавлені сторони як в межах країни, так і поза її межами, враховуючи громадськість, бізнес, політичних лідерів, міжнародних партнерів та інші групи;
- створення позитивного іміджу, адже стратегічні комунікації допомагають формувати позитивне уявлення про державу, підкреслюючи її досягнення, цінності та переваги у контексті міжнародних відносин;
- кризовий менеджмент, оскільки важливо мати стратегії комунікації для кризових ситуацій, що можуть виникнути під час інтеграційних процесів, щоб забезпечити ефективний контроль над ситуацією та збереження репутації країни;
- використання медіа та інформаційних каналів для досягнення максимального охоплення цільової аудиторії та впливу на неї.

Ці аспекти допомагають державам ефективно взаємодіяти з міжнародним співтовариством та досягати своїх стратегічних цілей у контексті інтеграційних процесів.

Інтеграційні процеси в Україні мають складну та багатогранну динаміку, що враховує різноманітні аспекти економічного, політичного, соціокультурного та юридичного співробітництва з іншими країнами та міжнародними організаціями. З моменту відновлення незалежності в 1991 р. Україна працює над зміцненням своїх зв'язків зі світовим співтовариством та активно розвиває міжнародну співпрацю у різних напрямках. Одним із основних векторів інтеграційних процесів є євроінтеграція, що передбачає наближення України до стандартів Європейського Союзу та підписання стратегічних угод, які сприятимуть економічному, політичному та соціальному зближенню. Крім того, Україна активно співпрацює з різними міжнародними організаціями, такими як ООН, НАТО, Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та іншими з метою реалізації спільних проєктів та досягнення міжнародних цілей.

Однак інтеграційні процеси в Україні також стикаються зі складнощами та викликами, зокрема економічною нестабільністю, політичними конфліктами, корупцією, а також геополітичною напруженістю в регіоні. Незважаючи на це, Україна продовжує рухатися вперед і активно залучається до інтеграційних процесів, визначаючи свої цілі та пріоритети в міжнародному співтоваристві. В цілому інтеграційні процеси в Україні є важливим елементом зовнішньої політики країни та сприяють її розвитку, взаєморозумінню та співпраці з іншими країнами та регіонами світу. «Європейська та євроатлантична інтеграція є вибором українського народу, підтвердженим Революцією Гідності та закріпленим в Конституції України» [3].

Військова агресія з боку російської федерації створює серйозні загрози для інтеграційних процесів України. Російська агресія породжує політичний тиск на Україну, який покликаний призвести до зміни курсу країни або відмови від інтеграційних зусиль. Воєнні дії та анексія територій зменшують економічний потенціал України, обмежуючи її можливості для ефективного інтеграції з міжнародними партнерами, створюють серйозні безпекові загрози, що ускладнюють процеси реформ та міжнародного співробітництва.

Російська пропаганда та дезінформація ускладнюють зусилля України щодо підтримки свого іміджу на міжнародній арені та сприяють розпалюванню міжнаціональних конфліктів. Метою військової агресії є політична ізоляція України на міжнародній арені, що ускладнить її інтеграцію з європейськими та світовими структурами. Воєнні дії створюють напругу в суспільстві, що негативно впливає на стабільність країни та сприяє зростанню соціальних конфліктів. У цих умовах Україна змушена зосередитися на вирішенні внутрішніх та зовнішніх викликів, щоб зберегти свій курс на інтеграцію та розвиток.

Дослідження та простежування взаємозв'язків стратегічних комунікацій з процесами внутрішньої та зовнішньої політики України в умовах військової агресії рф охоплює такі ключові аспекти:

- інформаційна війна, адже протистояння російській агресії стосується не лише бойових дій на передовій, але й боротьби в інформаційному просторі, в якій важлива роль належить стратегічним комунікаціям. Російська пропаганда намагається використовувати засоби комунікації для маніпулювання

громадською думкою та дезінформації, тому для України важливо розуміти, як правильно спрямовувати комунікаційні зусилля для забезпечення інформаційної безпеки та відстоювання національних інтересів як всередині держави, так і на світовому рівні;

- міжнародна підтримка, яка є важливою для України, особливо в процесі боротьби з російською агресією. Ефективна комунікація здатна допомогти залучити міжнародну увагу до проблем України, зміцнити партнерські зв'язки та забезпечити підтримку міжнародних союзників у протистоянні з росією;

- внутрішня стабільність і єдність, адже війна здійснює значний вплив на внутрішній політичний ландшафт України. Ефективна комунікація здатна допомогти підтримати єдність суспільства, мобілізацію ресурсів та підвищити довіру до влади як громадян, так і міжнародних партнерів та союзників;

- інтеграція та партнерство, оскільки умови війни підкреслюють важливість міжнародної співпраці для України. Ефективна комунікація здатна сприяти підтримці українських інтересів на міжнародній арені, залученню іноземних інвестицій та розвитку партнерських відносин з іншими країнами.

Україна в умовах військової агресії з росією використовує різні стратегічні комунікації як у внутрішній, так і у зовнішній політиці з метою ефективного управління кризовою ситуацією та мобілізації підтримки від інших країн та міжнародних організацій:

1. Внутрішні комунікації:

- проведення інформаційних кампаній для населення задля пояснення ситуації, мобілізації громадян та підтримки влади;

- забезпечення відкритості та прозорості дій уряду та звітності про проведення заходів щодо забезпечення національної безпеки та оборони;

2. Зовнішні комунікації:

- дипломатичні зусилля: активна дипломатична діяльність для міжнародного осуду агресії росії, залучення підтримки від інших країн та міжнародних організацій;

- міжнародні медіа та громадськість: співпраця з міжнародними ЗМІ та громадськістю для поширення об'єктивної інформації про ситуацію та протиставлення російській пропаганді;

- міжнародні форуми та організації: виступи на міжнародних форумах та в межах міжнародних організацій з метою представлення своєї позиції та залучення підтримки.

Ці стратегії спрямовані на зміцнення міжнародної підтримки, забезпечення стабільності внутрішньої ситуації та підвищення обізнаності громадськості як на внутрішній, так і на зовнішній арені.

Український досвід використання стратегічних комунікацій виявився надзвичайно цінним та унікальним, привертаючи увагу всього світу. Повномасштабне вторгнення рф у 2022 р. підкреслило важливість стратегічних комунікацій як ніколи раніше. Український досвід застосування стратегічних комунікацій відрізняється від будь-якого іншого і містить як помилки, так і досягнення на всіх рівнях та в усіх аспектах. По суті, це стало практичним виявом інтеграції стратегічних комунікацій з військовими операціями, що виявилися ефективними та дієвими [4].

Таким чином, узгоджена та ефективна стратегічна комунікація внутрішньої та зовнішньої політики допомагає Україні зберегти свій суверенітет, зміцнити позиції на міжнародній арені та протистояти викликам військової агресії та інтеграційних процесів. Дослідження та аналіз взаємозв'язків стратегічних комунікацій з внутрішньою та зовнішньою політикою в умовах війни з росією допомагає Україні ефективно реагувати на виклики та досягати своїх національних цілей.

Висновки. У контексті інтеграції України та військової агресії з боку російської федерації стратегічні комунікації є ключовим інструментом як у внутрішній, так і зовнішній політиці країни. Вони є не лише засобом впливу на громадян та міжнародне співтовариство, а й засобом забезпечення внутрішньої стабільності та формування позитивного іміджу країни. Україна активно використовує стратегічні комунікації для взаємодії з громадянами та залучення їх підтримки у важливих реформах та ініціативах. Водночас, уміло впроваджені стратегічні комунікаційні стратегії допомагають країні у залученні міжнародної підтримки, сприяють позиціонуванню на міжнародній арені та зміцнюють дипломатичні зусилля.

В умовах військової агресії з боку рф стратегічні комунікації є невід'ємною складовою внутрішньої та зовнішньої політики України. Вони допомагають українському уряду ефективно доносити свої дії та рішення, продиктовані агресією, як до національних, так і до міжнародних партнерів. Стратегічні комунікації відіграють важливу роль у збереженні стабільності країни та зміцненні міжнародної підтримки. Вони допомагають управляти складними внутрішніми та зовнішніми викликами, забезпечуючи стабільність, зміцнення міжнародного партнерства та просування країни на шляху до європейської та світової інтеграції.

Список використаної літератури:

1. Гора М.І. Стан наукового дослідження конституційного курсу на європейську та північноатлантичну інтеграцію України / М.І. Гора // Наукові перспективи. – 2023. – № 6 (36). – С. 293–303.
2. Ерфан Є. Сучасний стан та динаміка світових інтеграційних процесів / Є.Ерфан // Економіка та суспільство. – 2023. – № 49. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-49-50.
3. Європейська та євроатлантична інтеграція / Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.msp.gov.ua/timeline/evropeyska-ta-evroatlantichna-integraciya.html>.
4. Ізжотова І.В. Стратегічні комунікації України в умовах російсько-української війни / І.В. Ізжотова // Наука і оборона. – 2023. – № 2. – С. 46–51. DOI: 10.33099/2618-1614-2023-22-2-46-51.
5. Тихомирова Є.Б. Стратегічні комунікації як один з пріоритетів глобальної стратегії зовнішньої політики і безпеки ЄС / Є.Б. Тихомирова // Міжнародні відносини. Серія : Політичні науки. – 2017. – № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12168>.

References:

1. Hora, M.I. (2023), «Stan naukovooho doslidzhennia konstytutsiinoho kursu na yevropeisku ta pivnichnoatlantychnu intehratsiiu Ukrainy», *Naukovi perspektivy*, No. 6 (36), pp. 293–303.
2. Erfan, Ye. (2023), «Suchasnyi stan ta dynamika svitovykh intehratsiinykh protsesiv», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 49, doi: 10.32782/2524-0072/2023-49-50.
3. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy, *Yevropeiska ta yevroatlantychna intehratsiia*, [Online], available at: <https://www.msp.gov.ua/timeline/evropeyska-ta-evroatlantichna-integraciya.html>
4. Izhutova, I.V. (2023), «Stratehichni komunikatsii Ukrainy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny», *Nauka i oborona*, No. 2, pp. 46–51, doi: 10.33099/2618-1614-2023-22-2-46-51.
5. Tykhomyrova, Ye.B. (2017), «Stratehichni komunikatsii yak ody z priorytetiv hlobalnoi stratehii zovnishnoi polityky i bezpeky YeS», *Mizhnarodni vidnosyny. Seriia Politychni nauky*, No. 14, [Online], available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12168>

Bessarab O.**The relationship of strategic communications with internal and foreign policy processes in the context of integration**

Abstract. The processes of domestic and foreign policy are inextricably linked with the desire to integrate the country into the international community. They interact and influence each other, creating favorable conditions for effective integration. Domestic policy reforms and changes aimed at increasing stability, development of democracy, rule of law and effective governance create a positive environment for integration, and stability and developed democracy are important factors for attracting foreign investment and establishing partnerships with other countries. Foreign policy strategies aimed at the development of international relations, cooperation and diplomacy ensure the active participation of the country in the international arena – participation in international organizations, signing of international treaties and agreements, as well as the development of joint strategies with other countries.

An important component of the integration process is a developed communication strategy aimed at interaction with the international community and attracting support for integration initiatives. It involves the promotion of the state's own ideas and interests, as well as interaction with other countries and international organizations. The interrelationship of strategic communications with internal and foreign policy processes in the context of the desire for integration is key to the successful implementation of foreign policy strategies and the achievement of the state's foreign policy goals. Through effective communication, the state can present itself positively on the international arena, attract investments, increase exports and improve its international status. Communication strategies influence the perception of state positions and proposals during international negotiations and the conclusion of treaties. High-quality communication is designed to ensure understanding and support of the country's interests in the international community. Therefore, the relationship between strategic communications and domestic and foreign policy is important for achieving the country's successful integration into the international community and ensuring internal stability and prosperity.

Keywords: communication; strategic communications; integration; domestic policy; foreign policy.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2024.